

Obchodný register – aktuálne problémy

JUDr. Jaroslav Macek
Omšenie, 27.11.2012

Aktuálny vývoj v oblasti obchodného registra alebo novelizácia noviel ☺

- z.č. 547/2011 Z.z. – zavádza sa register účtovných závierok a novelizuje sa zákon o obchodnom registri – dvojdňová lehota na zápis do OR od 1.1.2013
- z.č. 547/2011 s účinnosťou od 1.1.2013 novelizoval aj ObZ v § 27 ods.3 - zapísané údaje sú účinné voči tretím osobám odo dňa ich zverejnenia do zbierky listín – v legislatívnom procese je novela z.č.563/2009 Z.z. o správe daní, ktorá posúva účinnosť zavedenia registra účtovných závierok a súvisiacich noviel na 1.1.2014
- z.č.56/2012 Z.z. o cestnej doprave - § 5 ods.3 – prevádzkovateľ cestnej dopravy obligatórne zapisovaný do OR

Akčný plán boja proti daňovým podvodom – legislatívne plány s dopadom na obchodný register

Od 1.10.2013:

- zavedenie povinnosti správcu vkladu vložiť peňažné vklady spoločníkov s.r.o. do štátnej pokladne
- riešenie prípadov výmazov spoločností „ex offa“ (v prípade daňových nedoplatkov alebo daňovej kontroly)

Od 1.10.2014:

- zriadenie registra diskvalifikovaných osôb a insolvenčného registra
- prepracovanie fiduciárnych povinností členov štatutárnych orgánov obchodných spoločností
- právny základ pre rozlíšenie dvoch typov s.r.o. – s povinným základným imaním presahujúcim určitú sumu (napr. 25 tis. eur) a so základným imaním 1 euro ale sprísnenými podmienkami pre tvorbu a udržanie základného imania.

Novela Obchodného zákonníka č.246/2012 Z.z. a jej dopad na registrové konanie – výkladové problémy

- daňový nedoplatok v ObZ vs. daňový nedoplatok v DP
- správcami dane sú aj obce
- chybný odkaz pod čiarou 2aa v novele č.291/2012 Z.z. – povinnosť predkladať dve čestné vyhlásenia?
- daňový nedoplatok spoločníka po založení spoločnosti – dôvod na konanie CbR?
- čestné vyhlásenie prevodcu a nadobúdateľa – legalizácia podpisov?
- intertemporálne súvislosti – zmluva o prevode OP uzatvorená aj s legalizáciou podpisov pred 1.10.2012 – Exre konanie
- nepravdivé čestné vyhlásenie

- do obchodného registra je možné zapísať len zákonom stanovený okruh údajov a subjektov
- **uznesenie NS ČR 29 Odo 824/2006 z 10.12.2006:** „výčet údajů zapisovaných do obchodního rejstříku je taxativním výčtem a že tedy do obchodního rejstříku nelze zapsat jakýkoli údaj, o jehož zápis navrhovatel požádá, ale jen takový údaj, ohledně kterého ukládá povinnost (a možnost) zápisu obchodní zákoník či jiný právní předpis... Nemá-li však obchodní rejstřík ztratit přehlednost, která je nepochybně z hlediska ochrany třetích osob významná, nelze do něj zapisovat jakoukoli skutečnost, o jejíž zápis někdo požádá. Proto zákon omezuje rozsah zapisovaných údajů jejich taxativním výčtem. Přitom lze jistě polemizovat s tím, zda je zákonodárcem zvolený okruh zapisovaných skutečností správný, to však nic nemění na faktu, že zákon výslovně určuje, že jde o okruh, který nelze svévolně rozšiřovat“
- **uznesenie NS ČR 29 Odo 825/2002 z 25.2.2003 :** do OR možno zapísať len subjekty ustanovené zákonom – občianske združenie nie

Ešte k prechodu na euro - stanovisko NS SR

Uznesenie NS SR sp.zn. 1Obdo 21/2011 zo dňa 9.8.2011:

„Dovolaťom uvádzané ust. § 10 ods.4 zák. č. 659/2007 Z.z. týkajúce sa neaplikovania zákazov, resp. obmedzení pri zaokrúhľovaní hodnôt vkladov v zmysle ust. § 109 ods.2 Obchodného zákonníka sa aplikovalo v rozhodnom období po zavedení meny euro...vykonaním premene menovitých hodnôt vkladov zo slovenskej meny na menu euro stratili uvedené pravidlá význam, preto na návrhy zápisov zmien výšky vkladov podané po premene menovitých hodnôt vkladov zo slovenskej meny na euro sa už nevzťahujú výnimky zo zákazov a obmedzení v zmysle ust. § 109 ods.2 Obchodného zákonníka ...Návrhy zápisov výšky vkladov po prvotnej premene menovitých hodnôt podliehajú obmedzeniam v zmysle ust. § 109 ods.2 Obchodného zákonníka.“

Diskusia k problematike:

- Bukna, O.: K niektorým otázkam premeny základných imaní obchodných spoločností na euro, Justičná revue 8-9/2011
- Macek, J.: Ešte k niektorým otázkam premeny základných imaní obchodných spoločností na euro, Justičná revue 1/2012

Súdny poplatok za dovolanie v registrových veciach

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn.5Obdo 5/2012 z 15.3.2012: Pri využití gramatického a systematického výkladu ustanovenia § 6 ods.2 zákona č.71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v nadväznosti k Poznámke č.5 k Položke 17 písm. c) Sadzobníka súdnych poplatkov zákona č.71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov sa dovolací súd nestotožnil so záverom odvolacieho súdu, že poznámka č.5 k položke 17 má charakter výnimky, ktorá taxatívne upravuje okruh prípadov, ktoré poplatkovej povinnosti nepodliehajú. V uvedenej právnej úprave absentuje výnimka z poplatkovej povinnosti, keď predmetom poplatkovej povinnosti je podané dovolanie proti rozhodnutiu uvedenému v poznámke č.5 k položke č.17 písm.- c). Dovolací súd je toho názoru, že použitím gramatického a systematického výkladu ustanovenia § 6 ods.2 zákona č.71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v nadväznosti k Poznámke č.5 k Položke 17 písm. c) Sadzobníka súdnych poplatkov zákona č.71/1992

Zb. dvojnásobok poplatku je potrebné vypočítať zo sadzby súdneho poplatku na súde prvého stupňa a na súde druhého stupňa. Aj logickým výkladom, pri ktorom sa zmysel právnej normy zisťuje pomocou pravidiel formálnej logiky, ak vychádzame z logickej zásady, že v zmysle ustanovenia § 6 ods.2 zákona č.71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, ak odvolanie proti uzneseniu, ktorým súd rozhodol o zamietnutí námietky proti odmietnutiu vykonania zápisu poplatku nepodlieha, súdny poplatok je vo výške 0 eur, poplatok za dovolanie, ktorý sa vyberá vo výške dvojnásobku poplatku stanoveného v sadzobníku súdnych poplatkov (2x0 eur = 0 eur) bude vo výške 0 eur.

Konanie o zhode podľa §§ 200a OSP

- Klasifikácia skutočného stavu podľa Holeyšovského:

Skutočný stav – 1. faktický reálny stav

2. skutočný právny stav

Skutočný stav z časového hľadiska:

1. okamžitý skutočný právny stav

2. historický skutočný právny stav

Právo na prejednanie vecí bez zbytočných preťahov a registrové konanie

- postupom súdu, ktorý v konaní o dosiahnutie súladu medzi skutočným a zapísaným stavom v obchodnom registri zostal bezdôvodne nečinný môže dôjsť k preťahom v konaní – **Ústavný súd ČR sp.zn. II. ÚS 2859/08 z 10.8.2009**

Aktuálnosť údajov zapísaných v obchodnom registri – ústavné právo zapísanej osoby ako aj tretích osôb

- Neshoda medzi skutočným stavom a stavom zápisu v obchodnom rejstříku môže byť nejen porušením § 27 ObZ, ale i zásahom do práv osôb, ktoré majú byť zapsané v tomto rejstříku alebo z nej vymazané, akož i zásahom do práv ostatných fyzických a právnických osôb, ktoré sa musia v dobrej viere spoľahnúť pri ochrane svojich zájmov na zápis v obchodnom rejstříku a vychádzajú z neho.
- **Nález Ústavního soudu ČR sp.zn. I. ÚS 142/96**

Účastníctvo v konaní o dosiahnutie zhody medzi zapísaným stavom a skutočným stavom

Z odôvodnenia uznesenia Najvyššieho súdu SR zo 14. júla 2010, sp. zn. 1 Obdo 18/2010: Občiansky súdny poriadok považuje za účastníka konania nielen navrhovateľa, odporcu alebo osoby, ktoré za účastníkov výslovne označuje zákon, ale aj osoby, o ktorých právach alebo povinnostiach sa má konať, ak ide o konanie, ktoré možno začať aj bez návrhu. Konanie vo veciach obchodného registra, t.j. konanie, ktorým sa má dosiahnuť zhoda medzi skutočným právnym stavom a zápisom v obchodnom registri môže súd začať aj bez návrhu, preto v danom konaní sú účastníkmi i osoby, o ktorých právach a povinnostiach sa má konať.

Dovolací súd nesúhlasí s názorom odvolacieho súdu, že registrový súd rozhoduje len o právach a povinnostiach právnickej osoby ako účastníka konania. Vykonaním zápisu, jeho zmeny, resp. výmazom určitého zápisu z obchodného registra dochádza k zmene práv a povinností osôb dotknutých zápisom. Výmazom osoby konateľa a spoločníkov, títo strácajú reálnu možnosť riadiť spoločnosť, resp. sa podieľať na zisku spoločnosti. V prípade nahradenia vymazaných osôb z obchodného registra inými osobami, novozapísané osoby nadobúdajú všetky práva a povinnosti, ktoré zákon spája s výkonom jednotlivých funkcií v spoločnosti s ručením obmedzeným.

Nakoľko uskutočnenie zmeny zápisov je vážnym zásahom do oprávnených záujmov dotknutých osôb, nemožnosť podať odvolanie proti vykonaným zmenám je znemožnením eventuálnej obrany týchto osôb voči rozhodnutiu súdu na základe neúplných podkladov predložených navrhovateľom na konanie o zhode zápisov v obchodnom registri so skutočným stavom, príp. voči nezákonnému postupu súdu, a teda odňatím možnosti dotknutých osôb konať pred súdom.

Spoločníci a konateľ sú v časti svojich zápisov účastníkmi konania o dosiahnutie zhody a dovolací súd na základe nesprávneho právneho posúdenia veci odňal spoločníkom a konateľovi možnosť konať pred súdom, preto dovolací súd napadnuté uznesenie odvolacieho súdu v zmysle ust. § 243b ods. 2 prvá veta O.s.p. zrušil.

Strata oprávnenia na užívanie sídla spoločnosti

- zánikom právneho dôvodu užívania priestorov, v ktorých je umiestnená správa spoločnosti, nedochádza k zmene sídla spoločnosti – uznesenie **NS ČR sp.zn. 29Cdo 1680/2009 z 26.5.2009**
- nie je dôvod na konanie Exre, ale CbR, odlišný názor prof. Patakyová: Obchodný zákonník, komentár, C.H.Beck Praha 2010, 3. vydanie, str.13

Výmaz slovenskej obchodnej spoločnosti po jej cezhraničnom zlúčení so spoločnosťou so sídlom v EÚ

- **Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 41Cob 108/2012 z 27.8.2012:**
- Zákonom stanovené preskúvanie cezhraničného zlúčenia alebo cezhraničného splnutia v zmysle ust. § 69aa ods. 2 a 7 Obchodného zákonníka, na ktoré odkazuje okresný súd, je obmedzené výlučne na prípady, ak je výsledkom tohto procesu nástupnícka spoločnosť so sídlom na území Slovenskej republiky. V ostatných prípadoch, t. j. ak slovenský registrový súd vykoná iba výmaz slovenskej zúčastnenej spoločnosti sú podmienky výmazu preskúvané čisto po formálnej stránke, pričom podkladom pre vykonanie výmazu má byť jedine oznámenie zahraničného registra alebo inej evidencie, do ktorej sa zapisuje nástupnícka spoločnosť, že cezhraničné zlúčenie alebo cezhraničné splnutie nadobudlo účinnosť. Táto skutočnosť vyplýva aj z ust. § 7 ods. 16 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý ukladá registrovému súdu povinnosť preveriť listiny týkajúce sa cezhraničného zlúčenia výlučne v prípade zápisu nástupníckej spoločnosti do obchodného registra, nie však v prípade, ak má byť výsledkom cezhraničného zlúčenia výmaz slovenskej zúčastnenej spoločnosti.

Rovnako z § 25a ods. 5 Vyhlášky MS SR č. 25/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť, jednoznačne vyplýva, že predkladanie požadovaných listín je nutné v prípade podania návrhu na zápis údajov pri cezhraničnom splynutí alebo cezhraničnom zlúčení obchodných spoločností do obchodného registra, nie však v prípade, ak údaje z obchodného registra sa majú vymazať na podklade oznámenia zahraničného registra.

V danom prípade bolo konanie začaté na základe uznesenia okresného súdu, teda ex offa a nie podaním návrhu dotknutej spoločnosti, na ktorý by sa vzťahovalo ust. § 25a ods. 5 Vyhlášky MS SR č. 25/2004 Z. z....výmaz zanikajúcej slovenskej zúčastnenej spoločnosti bude mať nevyhnutne iba deklaratórne účinky, keďže k zániku tejto spoločnosti ako subjektu práva dôjde už dňom nadobudnutia účinkov cezhraničnej fúzie. Slovenská zúčastnená spoločnosť tak zanikne v deň určený podľa právneho poriadku, ktorému podlieha nástupnícka spoločnosť. Slovenský obchodný register musí v tomto prípade vykonať výmaz slovenskej zúčastnenej spoločnosti a vždy spätne, a to ku dňu nadobudnutia účinkov cezhraničnej fúzie. Zásadný význam pre výmaz zanikajúcej slovenskej zúčastnenej spoločnosti má mať v prvom rade oznámenie zahraničného registra o tom, že zahraničná fúzia už nadobudla účinky podľa zahraničného práva.

Neplatnosť uznesení valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti a reťazenie návrhov na zápis

- problém vyplývajúci zo zdĺhavosti súdnych konaní o určenie neplatnosti uznesení VZ spôsobuje nemožnosť obnovenia zápisu v OR spred VZ

rozsudok NS ČR sp.zn. 1Odon 101/97 z 13.1.1999 (Právni rozhledy 7/99): *ustanovenie § 131 ObZ je potrebné vykladať tak, že po márnom uplynutí lehoty v ňom uvedenej už nie je možné preskúmať platnosť uznesenia valného zhromaždenia a uznesenie je preto nutné považovať za platné*

R16/1998: určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je vrátane vyslovenia, že rozhodnutie valného zhromaždenia akciovej spoločnosti je neplatné podľa § 183 ObZ, môže súd rozhodnúť len rozsudkom vo veci samej

- **rozhodnutie NS SR sp.zn. 2MObo 1/1999(ZSP 4/2002, str.106):** *neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia nie je možné riešiť ako predbežnú otázku*
- **uznesenie NS SR sp.zn.2Obo 96/2002(ZSP 4/2002, str.82):** *predbežným opatrením nie je možné zakázať konateľovi SRO podať návrh na zápis zmeny do OR*
- **konanie o zhode podľa §200a O.s.p. a neplatnosť uznesení VZ:** *až na základe právoplatného rozsudku o určení neplatnosti VZ*

Konanie o neplatnosť uznesenia VZ a výmaz spoločnosti z OR

Je-li podán návrh na povolení výmazu společnosti s ručením omezeným z obchodního rejstříku poté, co bylo zahájeno řízení o neplatnost usnesení valné hromady, kterým byl schválen návrh na rozdělení likvidačního zůstatku, stává se navrhovatel v řízení o neplatnost takového usnesení účastníkem rejstříkového řízení o povolení výmazu společnosti z obchodního rejstříku. To neplatí v případech, kdy má obchodní zákoník zvláštní úpravu, ani v případech, kdy zákon zajišťuje ochranu práv společníků jinak. Stejný závěr je třeba učinit i pro případ, kdy bude návrh na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady podán poté, co již bylo zahájeno řízení o povolení výmazu společnosti z obchodního rejstříku.

- *Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. července 2003, sp. zn.29 Odo 961/2002*

Odstúpenie od zmluvy o prevode obchodného podielu – obligatórna legalizácia podpisov

Obchodní zákonník nepripouští ukončení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným dohodou o zrušení smlouvy o převodu obchodního podílu. Pokud by účastníci chtěli smlouvou nastolený právní stav zvrátit, museli by uzavřít smlouvu novou, způsobilou založit takový právní stav, jaký zde byl předtím, než došlo ke splnění závazků se smlouvou. Výčet způsobů, jimiž lze ukončit účast společníka ve společnosti, je taxativní, přičemž, dohoda o zrušení smlouvy o převodu obchodního podílu k nim nepatří.

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR z 12.10.2006, sp.zn. 29 Odo 331/2006, In: Sbírka č.70/2007, č.sešitu 7

Podpisy na odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným a na odvolání účinků tohto odstoupení musí být úředne ověřeny. Odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu a odvolání účinků odstoupení od smlouvy jsou, stejně jako samotná smlouva o převodu obchodního podílu, právními úkony týkající se změny společnosti.

- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 7.2.2006, sp.zn. 29Odo 970/2005

Bezúhonnosť členov štatutárnych orgánov a obchodný register

- bezúhonnosť štatutárov – OR neskúma od 1.2.2004, vypustený § 133 ods.2 ObZ účinný do 31.1.2004; § 6 ods.1 písm.c) živnostenského zákona – všeobecné podmienky prevádzkovania živností – bezúhonnosť podľa živnostenského zákona; ak štatutárovi zanikne bezúhonnosť – postup podľa ŽZ, z OR ale výmaz nie je možný
- ak je trestným rozsudkom zakázaný výkon funkcie štatutára - dôsledok výmaz štatutára z OR

Je možné zapísať do obchodného registra viacerých vedúcich OZ?

Do obchodného rejstříku lze zapsat pouze jednoho vedoucího organizační složky podniku.

Uznesenie NS ČR z 31.8.1999 sp.zn. 32Cdo 505/99, SR 11/1999, s.407

Správa obchodného podielu poručiťa po dobu dedičského konania

Správce obchodního podílu zůstavitele ve společnosti s ručením omezeným činí po dobu dědického řízení nezbytné úkony spojené s obchodním podílem zůstavitele v této obchodní společnosti zejména vykonává práva a plní povinnosti vyplývající s účastí zůstavitele v této obchodní společnosti.

Usnesení Okresního soudu Brno – venkov z 9.8.2001, sp.zn. 13D 1327/2001
In: Soudní judikatura 80/2002

Odstúpenie z funkcie štatutárneho orgánu – doručovanie

Jednatel společnosti s ručením omezeným může kdykoli ze své funkce odstoupit. Pro dosažení zániku své funkce ovšem musí své odstoupení oznámit orgánu, který ho jmenoval, tedy valné hromadě. Orgán společnosti, tedy ani valná hromada, sám o sobě nemá právní subjektivitu, kterou má sama společnost s ručením omezeným. Té je tedy nutné odstoupení adresovat, resp. doručit.

Usnesení Vrcního soudu v Praze z 13.1.2004, sp.zn. 7Cmo 89/2003, SR 10/2004, s.385

Odstoupení orgánu společnosti s ručením omezeným (akciové společnosti) je nutné činit vůči valné hromadě a tak i jejím společníkům (akcionářům). Nicméně oznamovat odstoupení, jakož i doručovat, je třeba samotné této společnosti.

Usnesení Vrchního soudu v Praze z 10.7.2008, sp.zn. 7Cmo 56/2008, PR 19/2008

Předání oznámení o odstoupení z funkce předsedovi představenstva společnosti je odstoupení doručeno společnosti.

Rozsudek NS ČR z 10.2.2009, sp.zn. 29Cdo 2863/2008

**Odstúpenie z funkcie člena štatutárneho orgánu
jednočlennej SRO – účinky – vývoj českej
judikatúry**

Funkce jednatele jednočlenné společnosti s ručením omezeným v důsledku jeho odstoupení zaniká okamžikem, kdy se jediný společník o odstoupení dověděl, tedy okamžikem, kdy mu odstoupení bylo doručeno či se dostalo do jeho dispoziční sféry.

Usnesení Vrchního soudu v Praze z 1.2.2005, sp.zn. 7Cmo 438/2005, PR 12/2006, s. 462

Odstoupení z funkce jednatele společnosti s ručením omezeným, která má jediného společníka, končí výkon jeho funkce uplynutím dvou měsíců ode dne, kdy oznámení o odstoupení z funkce došlo jedinému společníkovi, neschválil – li jediný společník na žádost jednatele jiný okamžik zániku funkce.

Usnesení NS ČR z 13.9.2006 sp.zn. 29Odo 1549/2006

Výmaz spoločnosti zrušenej spoločníkmi bez právneho nástupcu a bez likvidácie

Relevantná právna úprava:

§ 68 ods.2 ObZ

§ 68 ods.3 písm. b) ObZ: spoločnosť sa zrušuje odo dňa uvedeného v rozhodnutí spoločníkov alebo orgánu spoločnosti o zrušení spoločnosti, inak odo dňa, keď bolo toto rozhodnutie prijaté, ak ide o zrušenie spoločnosti s likvidáciou, alebo o zrušenie spoločnosti **bez likvidácie s právnym nástupcom**.

§ 68 ods.2 ObZ má náväznosť na § 68 ods.9 ObZ

- výmazu spoločnosti z OR musí predchádzať judikovaný záver súdu o nemajetnosti spoločnosti

-rozporné rozhodnutia odvolacích súdov:

Krajský súd Banská Bystrica sp.zn.

41Cob 195/2009 z 31.7.2009, taktiež KS BB

43 Cob 57/2011 z 24.2.2011, sp.zn.

13Cob 180/2009 z 1.10. **Krajský súd**

Žilina 2009(podobne tiež KS Nitra 26Cbo

42/2008 avšak za právnej úpravy účinnej

do 1.1.2008), nové rozhodnutie KS Žilina

sp.zn. 13 Cob 270/2010 z 15.2.2011 zmenilo

názor

Náležitosti súhlasu vlastníka nehnuteľnosti podľa § 4 ods.2 v.č. 25/2004 Z.z.

Uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13Cob
15/2009 z 17.3.2009

„Ak má byť doložená listina o súhlase vlastníka nehnuteľnosti alebo jej časti, tak bez doloženia listu vlastníctva buď v originálnej alebo v overenej fotokópii nemožno vyvodit', že súhlas dal vlastník, a tým následne ani skonštatovať, že alternatíva vyplývajúca z § 4 ods.2 vyhlášky č.25/2004 Z.z a to súhlasu vlastníka nehnuteľnosti bola splnená“

Ďalšie vybrané problémy

- princíp neúplnej apelácie a autoremédia v registrovom konaní
- obchodné meno spoločnosti v likvidácii